

Economische instabiliteit, interimperialistische spanningen, arbeidersstrijd en politieke aardschokken

Eind juli was er de zomerschool van het Committee for a Workers' International, zoals de voorbije jaren georganiseerd door de Actief Linkse Studenten in Leuven. Er waren 330 aanwezigen uit 34 landen. Foto: Natalia Medina

De politieke aardbevingen van de Brexit en de mislukte militaire staatsgreep in Turkije vormden de achtergrond voor de discussie over de wereldverhoudingen op de recente zomerschool van het CWI, georganiseerd door de Actief Linkse Studenten. Robert Bechert van het Internationaal Secretariaat leidde de discussie in. Hij toonde aan dat deze gebeurtenissen uitdrukkingen zijn van de verdeeldheid onder de heersende klasse als gevolg van de precaire positie van het wereldwijde kapitalisme vandaag. Verslag van de discussie over wereldverhoudingen door James McCabe, Socialist Party (Ierland).

Toenemende armoede, economische stagnatie en historische ongelijkheid hebben de steun voor de gevestigde politieke orde ondermijnd en leiden tot strijd van werkenden in heel wat landen. Deze strijd wordt echter beperkt door de afwezigheid van massale arbeidersorganisaties met een socialistische visie voor een andere samenleving. Robert benadrukte dat de economische crisis op zich niet tot strijd leidt, maar de massa's wel kan aanzetten tot meer politieke conclusies en de zoektocht naar een alternatief op het kapitalisme. De aanhoudende oorlogen, economische crisis en klimaatramp ondermijnen ook het vertrouwen van de kapitalistische klasse in de toekomst van hun eigen systeem. Robert merkte op dat mei 2016 de dertiende opeenvolgende maand was waarin de gemiddelde temperatuur op aarde toenam.

De oorlogen in het Midden-Oosten, de inter-imperialistische spanningen in de Chinese Zuidzee en ook aan de grenzen van Europa tussen Oekraïne en Rusland leiden tot een massale toename van militaire uitgaven.

Wereldeconomie

De investeringen in wapens, vernieling en dood nemen toe. De investeringen in de productiekrachten zijn echter gestagneerd sinds het begin van de crisis in 2008. Gedurende lange tijd kon de groei van de wereldeconomie de spanningen tussen verschillende natiestaten temperen, maar nu is er een nieuwe situatie aan het ontstaan. Er was een vertraging van de handel in goederen tussen de grote economieën en er is sinds januari 2015 geen toename van de handel meer geweest. Er is een tegenstelling met enerzijds enorme middelen en anderzijds een weigering om te investeren. Omwille van deze weigering om te investeren in productie voerden een aantal centrale banken negatieve rentevoeten in om commerciële banken aan te zetten tot het verlenen van kredieten. Robert merkte op dat erin juni maar liefst 12.000 miljard dollar geïnvesteerd was in obligaties met negatieve rentevoeten. Tegelijk is er een massale toename van schulden. Er wordt geschat de wereldwijde schuld overeenstemt met 280% van de jaarlijkse wereldwijde productie, het wereldwijde BBP. Het kapitalisme beschikt dus over miljarden dollars die niet

geïnvesteed worden en toenemende schulden, maar het weigert om in productie te investeren uit vrees dat er geen winstgevend opbrengst zal zijn.

De vertraging van de Chinese economie, de grootste fabrikant ter wereld sinds 2010, toont dat de angst van het internationale kapitalisme voor een nieuwe grote neergang in de komende periode terecht is. De Chinese economie heeft het wereldkapitalisme voor een groot deel overeind gehouden sinds de crisis van 2008. De Amerikaanse economie groeide alles samen met 8% sinds 2007, maar de Chinese economie groeide in dezelfde periode met 78%. In het afgelopen jaar is de snelle groei tot stilstand gekomen met de traagste economische groei in meer dan 25 jaar. De economie omvat ook enorme schuldenbergen. Vincent Kolo merkte op dat de verhouding tussen schulden en het BBP tussen 2008 en 2015 steeg van 154 naar 249%. Een verslag van Goldman Sachs stelde dat enkel landen die net uit een oorlog kwamen een gelijkaardige verhouding kenden. Het regime kondigde aan dat het tot zes miljoen werkenden in de steenkool- en staalsectoren wil afdanken als gevolg van de dalende vraag naar Chinese export.

Veel economieën die groeiden door grondstoffen naar China te exporteren, staan nu onder druk. Brazilië en Nigeria zijn slechts twee van de landen met enorme politieke instabiliteit als gevolg van economische vertraging. In Brazilië is er politieke, sociale en economische onrust. Zelfs Australië wordt getroffen en kende de afgelopen zes jaar maar liefst vijf verschillende premiers. Kat uit Australië verwees naar de miljardair Gerry Harvey die wanhopig reageerde op de aarzelingen van de regering bij het opvoeren van het besparingsbeleid. Harvey stelde: "De enige oplossing is om een dictator zoals in China of iets gelijkaardig aan te stellen. Onze democratie werkt momenteel toch niet."

Programma en strategie in de Verenigde Staten

De politieke onrust en drama in de VS nam een belangrijke plaats in de discussie in. Het is immers een van de belangrijkste ontwikkelingen voor de internationale arbeidersklasse. De steun en openingen voor socialistische ideeën in de VS vormen een grote stap vooruit voor de arbeidersklasse. Het kan bijdragen aan een internationale heropleving van steun voor het socialisme.

Decennia van economische stagnatie, desindustrialisering en dalende levensstandaarden hebben geleid tot een diepgaande vervreemding van het politieke establishment. Tal van peilingen wijzen op een historisch gebrek aan vertrouwen in alle belangrijke instellingen van de VS, waaronder de media, de regering en de politie. Er is een groeiend wantrouwen en afkeer tegen de grote bedrijven, zeker onder de jongeren is dit het geval. Het idee van de 'Amerikaanse droom' had in de naoorlogse periode van groei een impact op vooral de blanke werkenden, maar dit idee is ondermijnd door de realiteit van lage lonen en onzekere jobs. Een recent verslag gaf aan dat een op de tien studenten die dit jaar begint te studeren, naar verwachting zal deelnemen aan protestacties en dat deze generatie die in een recessie opgroeit de grootste tegenstander kan zijn van militaire interventies in het buitenland.

Philip Locker van Socialist Alternative legde uit dat Clinton en Trump de twee meest onpopulaire kandidaten uit de laatste tien presidentsverkiezingen zijn. De jongeren stonden vooraan in

de campagne van Bernie Sanders. Socialist Alternative had een flexibele benadering op tactisch vlak terwijl het tegelijk vastberaden bleef op vlak van principes. De massabeweging van steun aan Sanders was een bijzonder positieve ontwikkeling waar Socialist Alternative actief in tussenkwam.

Socialist Alternative erkende het revolutionaire potentieel van het enthousiasme van de aanhangers van Sanders, een enthousiasme dat versterkt werd door de oproep voor een politieke revolutie tegen de klasse van miljardairs. Socialist Alternative erkende ook de groeiende openheid voor socialistische ideeën. Tegelijk brachten we kritiek op het feit dat Sanders weigerde om de eis van publiek bezit van de sleutelsectoren naar voor te brengen, onderdelen van zijn buitenlands beleid en zijn betrokkenheid bij de Democraten. Leden van Socialist Alternative begrijpen dat de toenemende steun voor socialisme nog niet leidt tot een solide en breed verspreide steun voor een uitgewerkt revolutionair socialistisch programma, maar er is een significante openheid voor de strijd voor een alternatief en een anti-kapitalistische kijk.

Socialist Alternative bouwde aan een onafhankelijke campagne om Sanders te steunen, maar legde duidelijk en geduldig aan zijn aanhangers uit dat er moet gebouwd worden aan een nieuwe partij van de 99% die los staat van de twee partijen van de grote bedrijven. De beweging rond Sanders toonde het potentieel voor een nieuwe massale arbeiderspartij. Tweeënehalf miljoen mensen gaven financiële steun aan zijn champagne die 230 miljoen dollar ophaalde. Dit toont aan dat geld geen obstakel is in de opbouw van een onafhankelijk socialistisch politiek project. Socialist Alternative heeft de aanhangers van Sanders nu opgeroepen om Jill Stein, de groene candidate, te steunen. Het kan niet uitgesloten worden dat Trump het haalt in de presidentsverkiezingen, maar wellicht kan Clinton winnen omdat veel vrouwen, kleurlingen en jongeren voor haar zullen stemmen om de racistische asociale Trump te stoppen. Wie het ook haalt, er zal ongetwijfeld geen lange periode van wittebroodsweken zijn. Er komen ongetwijfeld nog significante bewegingen van de arbeidersklasse. Socialist Alternative is goed gepositioneerd om in de komende periode de marxistische krachten in de VS verder te versterken.

Brazilië

Brazilië is een belangrijk exportland van grondstoffen voor China. De vertraging in China heeft een significant effect op Brazilië dat zijn ergste recessie in meer dan 100 jaar kent. Het Braziliaanse kapitalisme wil een grote aanval inzetten op de openbare diensten en de arbeidsvoorwaarden om zo de winstgevendheid op te krikken. Dit was de reden voor de parlementaire coup tegen de onpopulaire besparingsgezinde regering van Dilma Rousseff (PT). Ondanks de besparingen en de corruptieschandalen van deze regering, is er weinig steun onder de werkenden en de middenklasse voor een regering geleid door de traditionele rechterzijde van Temer. Tienduizenden mensen kwamen op straat tegen de afzetting van Rousseff. Ze zagen het als een aanval op de democratie en waren er zich tenvolle van bewust dat de nieuwe regering een neoliberale schok wilde organiseren.

De aanhangers van het CWI in Brazilië – 'Liberdade, Socialismo e Revolução' (LSR, Vrijheid, Socialisme en Revolutie) – kwamen in de massaprotesten tegen de regering-Temer tussen. Om in te spelen op de woede tegen de nieuwe regering bracht

LSR de slogan “Weg met Temer! Voor algemene verkiezingen op democratische basis” naar voor. Er wordt ook opgeroepen tot mobilisaties van de arbeidersklasse: “Algemene staking tegen de aanvallen van rechts. Voor een eenheidsfront van de socialistische linkerzijde!” LSR heeft geen illusies in de PT en werkt als revolutionaire marxistische stroming binnen de partij PSOL (Partido Socialismo e Libertadade). Maria Clara van LSR legde uit dat de publieke vertegenwoordigers van PSOL zich in het parlement lieten opmerken door zowel in te gaan tegen het asociale beleid van de PT als tegen de afzetting van Rousseff. Verschillende publieke figuren konden wel meer gedaan hebben om zich te distantiëren van het beleid van Rousseff en de PT. Onze leden zullen er alles aan doen om socialistische verkozenen vanuit de arbeidersklasse verkozen te krijgen op de PSOL-lijsten in de lokale verkiezingen van oktober. We pleiten ook tegen allianties met de PT. De PT is zelf verantwoordelijk voor haar neergang, dit is verbonden aan de methode van klassenverzoening en de weigering om met het kapitalisme te breken.

Het falen van de regering-Maduro in Venezuela toont het resultaat van een weigering om met het kapitalisme te breken. De inflatie loopt er op tot meer dan 500% en er zijn tekorten aan basisproducten zoals voedsel (rijst en bonen). De regering heeft bespaard op de gezondheidszorg en het programma van sociale huisvesting dat onder Chavez werd ingevoerd. De dalende olieprijs, economische sabotage door de kapitalistische klasse en de top-down bureaucratische methoden van de regering zetten de deur open voor de contrarevolutionaire krachten.

Afrika

Een hoogtepunt van de zomerschool was het aantal vertegenwoordigers uit Afrikaanse landen, waaronder Nigeria, Zuid-Afrika, Ivoorkust en andere landen. De bijdragen van deze kameralen hebben de discussie verrijkt. De recente strijd van jongeren en werkenden terwijl het ANC een crisis kent, die ongetwijfeld ook zal blijken in de lokale verkiezingen in augustus, kwamen aan bod in de tussenkomst van Trevor uit Zuid-Afrika.

Nigeria is een van de vele landen die getroffen wordt door de dalende grondstoffenprijzen. Een van de effecten van de dalende olieprijs is dat de lonen in de publieke sector in 27 van de 36 federale staten van Nigeria niet meer uitbetaald worden. De waarde van de lonen stond al onder druk door de stijgende inflatie en de recente devaluatie van de munt. Chinedu uit Nigeria merkte op dat de etnische en religieuze spanningen en conflicten in het land toenemen. Er zijn ook onafhankelijkheidsbewegingen in verschillende staten. Deze bewegingen stellen zich straffer op na het Brexit-referendum. Zo is er onder meer de Biafra Independence Movement die samen met andere groepen opkomt voor een referendum over een afscheiding van de zuidoostelijke regio. De Democratic Socialist Movement (DSM) verdedigt het recht van de Igbo-bevolking en anderen om democratisch te beslissen of ze van Nigeria willen afscheiden of niet. We voegen er echter meteen aan

toe dat een onafhankelijk Biafra binnen de beperkingen van het kapitalisme de problemen van de lokale Igbo-bevolking niet zal oplossen. Dat zagen we onder meer met de recente ervaring van de afscheiding van Zuid-Soedan. DSM stelt dat de dominantie van het imperialisme en kapitalisme over de werkende bevolking van alle etnische groepen in het land moet gebroken worden om plaats te maken voor socialisme.

Arbeidersklasse vecht terug

Er werden in de discussie veel voorbeelden gegeven van de kracht van de arbeidersklasse in actie. Zo berichtte Venkatesh uit India over de 150 miljoen werkenden in de algemene staking tegen de chauvinistische regering-Modi afgelopen september. De opkomst was hoger dan verwacht door de organisatoren en toont het potentieel indien massale arbeidersorganisaties een militante positie innemen. Het was de grootste nationale staking in India sinds de onafhankelijkheid en het einde van de directe koloniale overheersing.

Deirdre uit Québec had het over de enorme algemene staking van 400.000 personeelsleden uit de publieke sector afgelopen december. Een half miljoen werkenden schokten de regering toen ze betoogden tegen het besparingsbeleid. De opkomst is des te opmerkelijker als je weet dat Québec in totaal 8 miljoen inwoners telt.

Ook in China was er de voorbije vier jaar een toename van wat het regime ‘arbeidsincidenten’ noemt. Volgens het China Labour Bulletin (CLB) waren er in 2011 ongeveer 185 stakingen in China. In 2015 waren dit er 2.944 of ongeveer 16 keer zoveel. Jaco uit Hong Kong sprak over de huidige activiteiten van de nieuwe Walmart Chinese Workers Association (WCWA) dat in China acties organiseert waar zowat 20.000 van de 100.000 personeelsleden van Walmart aan deelnamen in de maand juli. WCWA werd in 2014 opgezet en staat volledig onafhankelijk van de staatsvakbonden. Het organiseerde stakingen en bouwde een organisatie op via onder meer ‘WeChat’ mobiele berichten. Er werden meer dan 40 WeChat-groepen opgezet. Het wijst op het begin van de herorganisatie van de Chinese arbeidersklasse en het is slechts een voorsmaakje van de enorme sociale explosies die er in China zullen komen. Het regime probeert angstvallig in te gaan tegen een bewuste ontwikkeling van de grootste arbeidersklasse ter wereld.

Robert wees er in zijn inleiding op dat de klassenstrijd zich nooit in een rechte lijn ontwikkelt. “Dat is onmogelijk,” merkte op. Robert had het over de ontwikkelingen van contrarevolutie in delen van Noord-Afrika en het Midden-Oosten met het opbreken van Libië, Syrië en Irak. Ondanks de vreselijke oorlogen in deze regio is er ook nog steeds een significante arbeidersklasse. Zelfs onder het autoritaire regime in Egypte was er in de eerste vier maanden van dit jaar een toename met 25% van het aantal stakingen. De arbeidersklasse in Egypte en daarbuiten zal opnieuw tot actie komen, maar dat volstaat niet. De kwestie van program-

ma en ideeën voor de acties stelt zich.

Als er na de revolutionaire golf in het Midden-Oosten en Noord-Afrika vanaf 2011 nu stappen achteruit gezet worden, is dit niet zozeer het resultaat van inherente zwaktes in die revoluties. Zeker in Egypte was er een tijdlang het potentieel om de macht van het kapitalisme volledig te breken. Robert merkte op dat het niet alleen ontbrak aan een socialistische leiding maar ook aan een breed gedragen socialistisch bewustzijn binnen de arbeidersklasse en duidelijkheid over wat er moest gebeuren. De leiders van de zogenaamde onafhankelijke vakbonden in Egypte die tot de eerste regeringen toetraden, dragen een verantwoordelijkheid voor de nederlaag. Maar het feit dat dit optreden van de leiders aanvankelijk op slechts beperkt protest van onderuit botste, is ook een uitdrukking van het bewustzijn onder de Egyptische arbeidersklasse op dat ogenblik. Voor ons zijn de ervaringen van strijd en revoluties de sleutel. De kwestie is hoe we dit verbinden aan de ontwikkeling van een socialistisch bewustzijn en een georganiseerde beweging die de basis kan leggen om een meerderheid van de werkenden voor dat programma te winnen. De groeiende interesse voor socialisme in de VS is een belangrijk signaal van hoe dit bewustzijn kan ontwikkelen.

In de afronding van de discussie door Tony Saunois van het Internationaal Secretariaat van het CWI werd nadruk gelegd op het feit dat de onrust, conflicten en crisis van het globale kapitalisme niet zomaar zullen stoppen. Het vooruitzicht van het kapitalisme om terug te gaan naar de stabiliteit in de periode na de Tweede Wereldoorlog stelt zich niet meer. In de huidige situatie zitten elementen van zowel revolutie als contrarevolutie vervat. Veel van deze strijdbewegingen en veel humanitaire rampen tonen op verschillende vlakken zowel het slechtste als het beste van de mensheid.

Tony benadrukte opnieuw het belang van de gebeurtenissen in de VS. De politieke crisis in de VS zal niet stoppen na de verkiezingen in november. De diepte van de crisis wordt weerspiegeld in elementen van 'stadsguerrilla' zoals de recente schietpartijen in de VS. Wie er ook de presidentsverkiezingen zal winnen, er komt een regering die gekenmerkt wordt door crisis. Ondanks de capitulatie van Bernie Sanders zal de kwestie van een nieuwe partij voor de werkende bevolking zich blijven stellen in de Amerikaanse samenleving.

De schijnbare overwinning van de rechterzijde in Latijns-Amerika bij recente regeringwissels op het continent is geen uitdrukking van een bocht naar rechts in Latijns-Amerika. De rechterzijde won verkiezingen als een proteststem tegen het falen van 'centrum-linkse' en 'linkse' regeringen zoals die van Rouseff in Brazilië en Chavez in Venezuela. Deze partijen en regeringen hebben niet dezelfde sociale basis als in het verleden. Een openlijk neoliberal programma blijft onpopulair doorheen het continent. De massale beweging van de Chileense jongeren bevestigt dit. Het falen van de 'linkse' regeringen die niet met het kapitalisme gebroken hebben, is ook een waarschuwing voor de linkerzijde in Europa die als ze aan de macht komt moet breken met dit systeem. Venezuela heeft nu elementen van een gefaalde staat.

Tony ging ook in op de vooruitzichten voor oorlog die aan bod kwamen in de discussie. Regionale conflicten ontwikkelen en blijven ontstaan, maar de krachtsverhoudingen en dreiging van

Tony Saunois

wederzijdse vernietiging bij een nucleaire oorlog beperken de omvang die deze conflicten kunnen aannemen. Zelfs in de Chinese Zuidzee waar China een oorlogszuchtige positie inneemt, moet het regime toch wat voorzicht zijn. Een openlijk conflict met het VS-imperialisme zou leiden tot een nederlaag voor het Chinese regime met mogelijk de val van het huidige regime.

De gebeurtenissen in China zijn cruciaal. Het vooruitzicht van massale sociale strijd stelt zich. Het regime hanteert momenteel een beleid van brutale repressie. Maar als antwoord op de dreiging van een revolutionaire opstand kan het verplicht zijn om gedeeltelijk toe te geven en een "democratische" opening toe te laten.

Onze taak is de opbouw van organisaties die wereldwijd opkomen voor een socialistisch alternatief zodat het beste in de mensheid in staat is om een einde te maken aan de rampspoed van ellende en oorlog om doorheen de strijd van de werkende klasse voor een socialistische wereld op te komen en een einde te maken aan kapitalisme en imperialisme.